

Hvad er det englænderne kan med frivillighed i forbindelse med bevaring af bygningskulturarven?

Af Kim Clausen, Peter Carstensen & Per Lunde Lauridsen

I Danmark har vi omkring 9.000 fredede bygninger, heraf er de 31 beliggende i Ringkøbing-Skjern Kommune.

Der er forskellige holdninger til bevaring af gamle bygninger. Nogle synes, at vi bevarer alt for mange, mens andre synes, at vi burde bevare mange flere. I den forbindelse er det interessant, at i lande som Holland og England har man mange flere fredede bygninger. I Holland er der omkring 50.000 og i England omkring 200.000 fredede bygninger.

Det er også interessant, at man både i Holland og især i England i høj grad engagerer frivillige til at være med til at bevare de gamle historiske bygninger.

I Danmark arbejder vi med to bevaringsbegreber vedrørende bygninger, nemlig fredede bygninger, som hører under Kulturstyrelsen, og bevaringsværdige bygninger, som sorterer under kommunerne.

Endvidere er der de historiske bygninger, som bevares i museumsregi. Måske kan man sige, at de er en kategori helt for sig selv.

På frilandsmuseerne bevarer man gamle bygninger ved at flytte dem fra deres oprindelige placering til et museumsområde, hvor de indgår i en ny sammenhæng. Vi kender sådanne bygninger fra Den gamle By i Århus, Frilandsmuseet Hjerl Hede eller Frilandsmuseet i Lyngby. I denne museumsform bliver bygningerne til museumsgenstande. Sådanne bygninger er derfor ikke fredede.

Anderledes er det med økomuseer som Ringkøbing-Skjern Museum. Her er idéen, at vi vil bevare de bevaringsværdige eller fredede bygninger i deres oprindelige omgivelser, for at de kan indgå i en fortælling om det landskab, der omgiver dem.

Således er Fahl Kro interessant, fordi det er den bygning, der sammen med Vesterlund Kro fortæller om høbjergningen på Værnet og Tipperne fra midten af 1800 tallet og frem til Anden verdenskrig. På samme måde er Bundsbæk Mølles historie tæt forbundet med Bjørnemosen og rakkerne, som boede i mosen, og Abelines Gård med fortællingen om livsvilkårene på Holmslands Klit for 125 år siden.

Men det at bevare historiske bygninger på deres oprindelige placering er en stor opgave. Dels er det ressourcekrævende, dels kommer man ofte i situationer, hvor man må indgå kompromisser mellem bevaring, autenticitet og nutidig anvendelse på en anden måde, end når bygningerne indgår i et frilandsmuseum som museumsgenstande.

Ringkøbing-Skjern Museum råder over en række fredede eller bevaringsværdige bygninger, som er bevaret på stedet, og som udgør fundamentet i økomuseet.

Hvert af disse huse er ramme om spændende historier. Dels handler historierne om, hvem der har boet i husene, dels om hvordan husene gennem tiden har indgået i det omkringliggende landskab. Flyttede man alle disse

De fredede eller bevaringsværdige bygninger, som udgør øko-museet Ringkøbing-Skjern Museum

- Bundsbæk Mølle (fredet)
- Fahl Kro
- Hattemagerhuset i Tarm
- Skjern Vindmølle
- DSB husene i Skjern og DSB-vandtårnet (fredet)
- Skjern Reberbane
- Gåsemandens Gård (fredet)
- Provstgårds Hus ved Pumpestation Nord
- Søren Lykkes Hus i Bork Havn
- Rakkerhuset i Bjørnemosen
- Abelines Gård (fredet)
- Hauvig Redningstation (fredet) (Ejet af Staten)
- Lyngvig Fyr og fyrgård (Ejet af Staten)
- Strandgården (fredet) (Ejet af Staten)
- Kaj Munks Præstegård i Vedersø (Ejet af Staten)
- Dommerkontoret i Ringkøbing
- Ringkøbing Museum, Pedersens Hus og Tangs Hus (Ejet af Ringkøbing-Skjern Kommune)

bygninger sammen på et sted, ville de udgøre et stort vestjysk frilandsmuseum.

Formidling og bevaring af disse huse er en stor udfordring, som Frivillige hjælper med til at løse. På Ringkøbing-Skjern Museum er det primært i forbindelse med formidlingen, at vi har tradition for at inddrage frivillige. Mens vi har mindre erfaring i at inddrage frivillige i vedligeholdelse og drift af bygninger.

I forbindelse med projektet FrivillighedsAkademiet var en gruppe vestjyske museumsfolk fra De Kulturhistoriske Museer i Holstebro Kommune og Ringkøbing-Skjern Museum

heriblandt forfatterne til denne artikel på en studierejse til England i januar 2014 for at se nærmere på, hvorledes man på nogle udvalgte engelske museer i Shropshire organiserer det frivillige arbejde med drift og vedligehold af historiske bygninger.

Vi besøgte følgende museer

- SHREWSBURY MUSEUM
drevet af Shropshire County Council
- IRON BRIDGE MUSEUM
selvejende museum – fond – kulturarvsvirksomhed
- National Trust ATTINGHAM PARK
National Trust er en uafhængig fond. Den modtager ingen driftsstøtte fra staten, men private bidragsydere har mulighed for at fradrage støttebeløb i indkomstkatten.

Fælles for de tre museer, vi besøgte, var, at de i vid udstrækning bruger frivillige i driften og vedligeholdelsen af ældre bevaringsværdige bygninger.

Denne artikel handler om indtrykkene fra Attingham Park, som drives ved hjælp af frivillige under organisationen National Trust.

Sammenlignet med England får man hurtigt den fornemmelse, at vi her i Danmark ikke har den samme tradition for at bevare kulturhistoriske bygninger i byer og i det åbne land.

Man bliver også slået af den grundlæggende vilje til bevaring af de gamle bygninger, man møder hos mange englændere. Det er også denne motivation, som er drivkraften i organisationen National Trust. Her i Danmark har vi ikke en organisation, som umiddelbart kan sammenlignes med National Trust. Den bedste sammenligning vil måske være, hvis man forestiller sig, at man lagde Danmarks Naturfredningsforening og dele af Naturstyrelsen sammen med foreningen til Bevarelse af by og landskab samt en række slotte og herregårde.

National Trust er en landsdækkende fond stiftet i 1895. Den har ca. fire millioner medlemmer og bidragsydere. Fonden ejer 50.000 ha park, skove, kyststrækninger, landbrugsarealer, kulturmiljøer, arkæologiske fortidsminder m.m. Endvidere driver National Trust over 3.000 bevaringsværdige og fredede bygninger primært med hjælp af frivillig arbejdskraft. Fonden har også ansatte, bl.a. er man kendt for at have meget dygtige konservatorer.

Attingham Park

Det sted, vi besøgte, hedder Attingham Park og er beliggende i Shropshire tæt ved floden Severn. Attingham Park består af slottet Attingham Castle og det omkringliggende parklandskab. Parken har omkring 300.000 besøgende om året, mens omkring 80.000 besøger selve slottet. En stor del

af disse gæster er medlemmer af National Trust, men der er også mange udenlandske turister blandt de besøgende.

Attingham Park bliver i vid udstrækning drevet af frivillige. Ud over en lønnet stab på ca. 40 personer drives stedet af ca. 600 frivillige.

Det første, der slår en ved et besøg på Attingham Park, er det høje informationsniveau overfor de frivillige. Mange steder er der opslagstavler med informationer til de frivillige og de frivillige imellem.

Der bliver også udgivet en månedlig avis Attingham News til de frivillige. Her er der igen informationer, historier og andet stof af interesse for de frivillige. Derudover er man aktiv på alle de digitale medier som hjemmeside, blog, Twitter, Facebook osv.

Gennemsnitsalderen for de frivillige på Attingham Park er omkring 50-60 år. Det blev oplyst, at den yngste

Gruppen ved Ironbridge.

Our values and behaviours **Values**

Our purpose is to look after special places, for ever, for everyone. Growing the nation's love of special places is how we do that, putting the relationship between people and places at the heart of what we do. Our values tell us how to do this, as they guide us in our choices and influence our behaviour. Consider what they mean to you in your role.

<p>Love places</p> <p>We have special places. We do what special places and the role they have in people's lives. We understand and keep them special, also ensuring our natural and cultural heritage for generations to enjoy. We conserve the characteristics of our places, being a steward and protector, not just a visitor. Take it around. The way of wilderness to the Tross, promoting the conservation of natural places and the experiences they offer.</p> <p>What does this mean for me?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Making decisions that protect and benefit places and the nation - Always looking for ways to bring places to life for our supporters and the nation - Challenging the norm - Promoting innovation - Being a champion of change - Being an advocate for the Trust 	<p>What does this not mean?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Making rash decisions - Sticking with the status quo and never pushing the boundaries - Being critical of new ideas - Being unwilling to see a new perspective - Ignoring solutions - Always relying on what has worked in the past
<p>Share our common purpose</p> <p>We work together to look after special places for ever, for everyone. We start and maintain open effort to create the right decisions, making information available to all. We build trust between us, learning from each other and promoting ourselves, others, innovation and learning. As we work towards achieving our mission, we're clear on what we're responsible for, making decisions within agreed boundaries.</p> <p>What does this mean for me?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Being prepared to take a risk - Supporting others in the decisions they make - Challenging inappropriate behaviours when you see them - Managing expectations, being clear, open and honest - Keeping your promises - Keeping things simple for ourselves and our customers - Always sticking to the 'blueprint' - Establishing who you need to work with in order to be most effective - Seeking feedback from others - Accepting collective responsibility 	<p>What does this not mean?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Making decisions without gathering the right information - Ignoring innovation behaviour - Not being transparent about what you can and cannot do - Building in unnecessary complexity - Ignoring the boundaries and guidance laid down by the Trust - Working in isolation - Avoiding getting feedback from others - Keeping information to yourself - Blaming others when things go wrong
<p>Inspire people</p> <p>We inspire people to love special places. We work, willingly and actively part of the team, to ensure we're working and focus on other people's needs, needs, and expectations and we exceed people's expectations with our products, services and activities. We do this by working together to do what we do, inspiring them to share our passion for special places.</p> <p>What does this mean for me?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Being energetic and working in pairs - Being interested and listening - really understand our customer's needs - Being respectful - treat your customers as you would want to be treated - Working in partnership - build your relationships honestly and occasionally - Engaging with a wide range of people and communities - Understanding customers are internal as well as external - Sharing knowledge and experience, help others to excel - Delivering innovative solutions that inspire and engage people 	<p>What does this not mean?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Being apathetic - Being dismissive of customer's viewpoint - Assuming you know what the customer wants - Taking a 'tick box' approach to delivering the customer experience - Being disrespectful to customers or colleagues - Sticking with what you know - Showing little interest in new and different ideas - Saying one thing and doing another - Adopting a 'can't do' attitude
<p>Think long term</p> <p>We look after special places for people for ever. We're dynamic, far-sighted and always focused on the long term. We believe in a sustainable way, making our impact on the environment and spending wisely to make sure we have the financial means to look after special places for ever. We bring other people and our imaginative ideas, finding better ways to do things.</p> <p>What does this mean for me?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Promoting and protecting the reputation of the Trust internally and externally - Considering long term cost and viability when making decisions - Thinking about the bigger picture - Focusing on the priorities which will deliver the Trust's strategy - Always looking for ways to be more efficient - Always seeking best value for money 	<p>What does this not mean?</p> <ul style="list-style-type: none"> - Being worried with resources - Not thinking about long term implications - Not seeing the Trust's money like your own - Being risk-averse in challenges and opportunities - Reacting to events without thinking through what it really means

De værdier, som de frivillige arbejder efter på Attingham Park, er skrevet på en plakat der hænger flere steder.

Be a part of your **history**

A toolkit for developing a new volunteer initiative

Ironbridge
BIRTHPLACE OF INDUSTRY

The IRONBRIDGE GORGE MUSEUM TRUST Limited www.ironbridge.org.uk

Værgemateriale til frivillige ved Iron Bridge.

frivillige var 16 år, mens den ældste var 96 år. En lille gruppe på 6-7 frivillige havde været frivillige på Attingham Park i over 40 år.

Attingham Park forsøger hele tiden at rekruttere flere frivillige. Dette er nødvendigt, fordi antallet af timer, som den enkelte frivillige bruger på Attingham Park, bliver mindre.

Det mest populære arbejde på Attingham Park var de grønne områder. Specielt jobbet som buggydriver var meget populært. Buggydriverne kører de besøgende rundt i små elektriske havebiler. Der kan være otte personer i en buggy.

Alle ansatte på Attingham Park skal kunne lede og organisere frivillige. Der arbejdes meget med at udvikle disse

lederkompetencer hos de ansatte. Det kræver struktur, effektivitet og information. Endvidere er det meget vigtigt, at alle deler de samme værdier om, hvorfor de arbejder på Attingham Park.

Der afholdes fire fællesmøder om året for de frivillige, hvor der informeres om nye tiltag og udviklingsprojekter.

Når der starter nye frivillige, bliver alle inviteret til et interview, hvor man finder ud af, om den pågældende er egnet til den opgave, vedkommende ønsker at udføre på Attingham Park. Det er forbundet med status at være frivillig ved National Trust. De fleste frivillige bor indenfor 15 minutters kørsel fra Attingham Park. De frivillige får ingen løn, men modtager kørepenge.

I National Trust gennemfører man et kvalitetstjek af de frivilliges arbejdsvilkår hvert år. Endvidere er de ansatte, der arbejder med de frivillige, alle tilknyttet et netværk indenfor National Trust. Personerne i dette netværk mødes ofte og finder løsninger på problemer, der opstår i arbejdet med de frivillige.

Årets gang på Attingham Park

Året på Attingham Park starter så småt i midten af februar. Hvor en masse vintergækker og andre forårsblomster pibler frem i den store park. Det lokker mange gæster ud til stedet. Butikker og café, som bliver drevet af frivillige, skal så være åbne for at kunne tage imod gæsterne.

Selve slottet, åbner først for publikum i marts. Man har tradition for et stort rykind i påsken, men det er først i maj, at der rigtigt kommer gang i Attingham. I aktivitetsfolderen kan man se, at man byder på en lang række events som f.eks. bogmarked, plantemarked, koncerter, omvisninger, krondyrsafari i parken, fiskeri i floden osv. I foråret arbejder de frivillige på højtryk i parken og i væksthuse for at få haven klar til sommersæsonen.

I sommersæsonen kommer størstedelen af de besøgende. Det er skoleklasser, busselskaber, turister, lokale virksomheder, lystfiskere, der vil fiske i floden, osv.

De fire afdelinger på Attingham Park

1) Velkomstafdelingen

- reception og billetsalg
- buggydriverafdelingen
- velkomst – parkering etc.

2) Formidlingsafdelingen

- guider på herregården
- turguider
- organister
- undervisning
- tekst
- arkiv og research

3) og bevaring

- hovedbygningen
- høbjergning
- publikums fiskeri i floden
- brænde
- park – pasning af parkkvæg etc.
- have
- husholdning og bevaring

4) Publikumsfaciliteter

- bogbutik
- salg af lodsedler
- administration
- cafe
- tehus
- events
- butik
- Butlers Pantry – en café/bar

I efterårsferien kan man se, at det er den årlige Teddy Bear Picnic for børnefamilier, der forventes at trække folk til.

For at kunne gennemføre dette store program er de frivillige organiseret i fire forskellige afdelinger, som hver ledes af en lønnet koordinator. Men derudover udføres de forskellige funktioner af frivillige.

Organiseringen af de frivillige er enkel og gennemskuelig. Inden for hvert af de fire hovedområder og de enkelte delområder, hvor de frivillige bliver ansat, deler man ugen op i et hold for hver af ugens dage. Således er der et mandagshold, et tirsdagshold osv. For at kunne deltage som frivillig skal man minimum tegne sig for fire timer pr gang. Men man kan godt være tilknyttet et mandagshold indenfor park og så blot deltage 3-4 gange om året med mindst fire timer pr. gang.

For at få del i de goder eller fordele, som Attingham Park stiller til rådighed for de frivillige, skal man være aktiv mindst 25 timer om året. Disse fordele er rabat i butikker og caféer samt gratis deltagelse i foredrag og arrangementer. Endvidere kan de frivillige leje fondens sommerhuse billigt i deres ferier.

Det er op til de lønnede afdelingsledere at holde de frivillige i gang. For at kunne gøre dette benytter man sig af frivillige holdledere.

Arbejdet er planlagt ned til de mindste detaljer. De frivillige, der kender til, hvorledes man udfører de forskellige arbejdsopgaver, lærer de nye op. Derudover arrangeres kurser, hvor nye frivillige kan få viden og træning indenfor det felt, hvor de er aktive. En af de meget vigtige ting i dagligdagen for de frivillige er tepauserne, hvor Attingham Park giver te og kiks. Frokost må de frivillige selv sørge for.

Man gjorde også meget ud af at formidle det værdigrundlag, man arbejder ud fra, til de frivillige. Ligeledes

gjorde man meget ud af få den rigtige forventningsafstemning med de frivillige, når nye frivillige meldte sig. Man gjorde også meget ud af at udnytte de kvalifikationer, som de frivillige møder op med. I praksis betød det, at man ikke bare kunne melde sig som frivillig til en arbejdsopgave og forvente at komme til at udføre denne opgave, hvis man i forvejen havde folk nok til denne opgave og i stedet manglede folk et andet sted.

I kontakten med de frivillige blev det gang på gang understreget, hvor vigtigt det var, at alle blev behandlet ens og at alle havde adgang til de samme informationer.

Hvad kan vi lære af Attingham Park på Ringkøbing-Skjern Museum?

I forbindelse med vores besøg på Attingham Park blev vi bekræftet i, at den proces, som vi har været i gang med i de seneste år på Ringkøbing-Skjern Museum med at få en nedskrevet en frivilligpolitik, udvikle FrivillighedsAkademiet og arrangere en årlig fest for de frivillige, er skridt i den rigtige retning.

Måske kunne vores frivillighedspolitik godt følges op af en plakat, som den man havde på Attingham Park. Det var en plakat, der tydeligt formulerede de værdier, man arbejdede efter som frivillig på Attingham Park og i National Trust.

Det stod os også klart, at hvis man vil involvere frivillige i det omfang, vi oplevede på Attingham Park, er det nødvendigt, at hele det faste personale bliver involveret i opgaven. Den ansatte håndværker skal ikke bare kunne udføre sit arbejde men skal også være i stand til at koordinere og motivere frivillige medarbejdere. Ligeledes var det høje informationsniveau hos de frivillige også meget imponerende.

Forfatterne kan kontaktes på kc@levendehistorie.dk; pc@levendehistorie.dk samt pll@levendehistorie.dk